

Nyhetsblad december 2013 för projektet:

Trollsländor i Skåne 2009-2014

Då är vi där, i den sista, dryga vintern innan den sista säsongen i vårt projekt startar. För snart ett år sedan meddelade vi att säsongen 2013 var den sista fältsäsongen. Som vi sedan gått ut med har vi förlängt det att gälla även 2014. Detta kan vi göra eftersom projekttiden sträcker sig över 2014. Sista året ska all redovisning av projektet ske, så det blir extra viktigt att alla som är med verkligen rapporterar in sina uppgifter under året. Hör gärna av er till oss om ni har frågor eller vill ha hjälp: vi finns här för er! I detta nyhetsbrev hittar ni blandad information från säsongen som varit, nästa års aktiviteter och allmänna tips. Som vanligt efterlyser vi några arter lite extra också.

God Jul och Gott Nytt År och lycka till under säsongen 2014!

Magnus Billqvist

magnus.billqvist@naturskyddsforeningen.se

Linda Birkedal

linda.birkedal@naturskyddsforeningen.se

Linda Strand

linda@faunacoll.se

11 maj: Sista kickoffen! Från kl 15.00 i Lund

Den här dagen sker den allra sista kickoffen i projektet. Kom och bli peppad inför sista säsongen! Det sker troligen i Lund. Vi återkommer med program och mer information, men boka tills vidare in dagen.

Vi tar gärna emot önskemål på saker ni vill ha med på programmet: artbestämningshjälp, inventeringsmetodik, vad som helst. Har du själv något du vill bidra

med så hör också av dig.

ANMÄLAN görs till *magnus.billqvist@naturskyddsforeningen.se*. I god tid innan får de som anmält sig mer info om tid och plats.

28 juni: Limhamns kalkbrott

Den här dagen bjuder vi alla trollsländeinventerare på en liten present som tack för gott arbete under projektet. Ola Enqvist börjar med att berätta om

Inventeringen av trollsländor i Skåne sker ideellt, dock har ekonomiskt stöd för projektledning, resor, kurser och inrapportering av data, erhållits av Region Skåne, Länsstyrelsen i Skåne, Naturskyddsforeningen i Skåne, Lunds Naturskyddsforening och Studieförbundet Skåne-Blekinge. Medel har också sökts från samtliga skånska kommuner vilket lett till att kommunerna i Eslöv, Helsingborg, Höganäs, Höör, Kävlinge, Landskrona, Lomma, Lund, Svedala, Trelleborg, Vellinge och Ystad bidrar.

kalkbrottets historia och användning och sen tittar vi gemensamt på brottets trollsländor. Vi hoppas se mindre kustflickslända, mindre sjötrollslända, blå kejsartrollslända med mera.

ANMÄLAN är obligatorisk och görs till *magnus.billqvist@naturskyddsforeningen.se*. I god tid innan får de som anmält sig mer info om tid och samlingsplats.

Förtydligande: normalt sett är alla välkomna på våra aktiviteter, just detta är dock i första hand för de som inventerar, dvs bokar rutor i Skåne. Skälet är bl a att vi inte får vara för många på en gång i kalkbrottet och för att vi vill ge något tillbaka till de som inventerar. Finns det platser kvar är även andra trollsländointresserade välkomna.

Det går å andra sidan fint att boka rutor fortfarande: <http://trollslandor.se/sida1.html>

14-20 juli: Sommarläger 2014 **Någonstans i norra Skåne**

Sista sommarlägret i det skånska trollsländeprojektet tar plats i norra Skåne, där vi under en veckas tid tillsammans umgås och undersöker regionens trollsländefauna. Alla är välkomna, oavsett kunskapsnivå.

Även den här sommaren bjuder vi in trollsländointresserade att spendera en eller flera dagar för exkursioner, föreläsningar, kurser, grillkvällar, bad, fiske, med mera, med målet att tillsammans inventera spännande delar av Skåne samtidigt som vi umgås och lär känna varandra. Det är gratis att delta för alla som är med på dagarna och bidrar till inventeringen. Man behöver inte boka eller anmäla närvaro om man bara gör dagsbesök, men man måste meddela om man planerar att spendera en eller flera nätter på gården.

Tanken är att vem som helst kan komma förbi och vara med under en dag eller flera, och man får gärna

även ta med sig och bjuda vänner och bekanta som inte är engagerade i projektet. Vi bjuder också som vanligt in trollsländointresserade från övriga landet och resten av Europa.

Varje dag kommer vi att samlas kl 10.00 för gemensam avfärd (samåkning så långt möjligt) och indelning i grupper så vi kan besöka så många platser som möjligt. I varje grupp ingår en ansvarig som är både kunnig och har kartor över områdena som ska besökas. Vill du möta upp senare under dagen går det också bra, bara kontakta någon av oss som är där. Tänk på att täckningen lokalt kan vara mycket dålig.

Har du frågor eller redan nu vill boka sängplatser så hör av dig till Magnus Billqvist *magnus.billqvist@naturskyddsforeningen.se*

Flygtider 2013

Som brukligt sedan 2009 har vi efter senaste säsongen sammanställt och uppdaterat flygtiderna för de skånska trollsländorna. Sammanställningen görs för att fungera som en hjälp till alla inventerare i projektet. Flygtiderna finns som pdf att ladda ned från www.trollslandor.se

Under 2013 slogs det fortsatt fenologirekord, men jämfört med de föregående åren är de färre. Fem vår- och sju höstrekord slogs, vilket är något färre än 2012 (9 vår/8 höst) men mycket färre än åren dessförinnan (2009-2011 som mest 23 vår/24 höst).

De så att säga nya arterna klarblå mosaikslända, brun kejsartrollslända, vandrande ängstrollslända och mindre kejsartrollslända är ej inräknade då i princip samtliga fynd av dessa arter innebär en förändring på grund av väldigt få fynd.

Att det slås färre fenologirekord, trots ett fortsatt

stort antal rapporter och en mycket mild höst, kan inte tolkas annat än att vi täppt till många kunskapsluckor och därför görs det inte längre så många extrema fynd.

Kommentarer på datum 2013

• Under 2013 gjordes det fem nya "tidigaste"-rekord. För kanske första gången har vi inte ett enda extremt fynd att rapportera om vad gäller detta. Det är endast mindre justeringar med några få eller någon enstaka dag.

• Under 2013 gjordes det sju nya "senaste"-rekord. Det är precis som med vårrekorden endast mindre justeringar med några få eller någon enstaka dag.

Större ängstrollslända sågs förvisso tolv dagar senare än tidigare, men det är högst väntat, det är den art som oftast ses riktigt sent även på andra håll i norra Europa. Decemberfynd av den arten framöver skulle inte vara en överraskning.

Mindre smaragdflickslända sågs åtta dagar senare än tidigare och det är också väntat. Där är nog novemberfynd att vänta framöver.

Förhoppningsvis kan vi efter nästa säsong (den sista i atlasprojektet) finna tid att gå över de äldre fenologiuppgifterna igen. Det rapporteras ganska mycket i efterhand, något vi inte kan ta hänsyn till i de årliga uppdateringarna av flygtiderna (= vi har inte möjlighet att gå över alla säsonger varje år).

Efter projektet är över kommer denna årliga översyn att upphöra, åtminstone i projektets regi. Om det

finns annat forum och intresse för att fortsätta återstår att se.

Några arter vi vill se mer av

Vi har nu efter några års inventeringar och ett större allmänintresse för trollsländor ett allt bättre underlag och större kunskap om när arterna flyger. Att det fortsätter göras fenologirekord är naturligt och det lär aldrig upphöra, även om de förstas blir färre och färre, och mindre extrema.

Vad som är kanske än mer intressant är vilka arter vi INTE har bra kunskap om. Trots flera års projektverksamhet osv är det fortfarande flera förhållandevis vanliga arter vi saknar ordentlig data på för att kunna räkna ut exempelvis en väl underbyggd median.

Att vi inte har särskilt god kunskap om de mer sällsynta eller mer svårfunna arterna är inte alls märkligt. Men fortfarande varje säsong får vi in rätt få rapporter av exempelvis följande arter (för att nämna några):

- 1) Kungstrollslända
- 2) Kraftig smaragdflickslända
- 3) Mindre sjötrollslända
- 4) Sandflodtrollslända
- 5) Stenflodtrollslända
- 6) Gungflymosaikslända
- 7) Starrmosaikslända
- 8) Månflickslända
- 9) Mindre glanstrollslända

Citronfläckad kärrtrollslända var en av de sju arter som under 2013 sågs senare än den någonsin gjort tidigare. Samtliga foton och all text i detta nyhetsbrev: Magnus Billqvist.

Detta är några av de arter vi därmed efterlyser mer obsar av och mer aktiva sök efter. Ser man till rapporterna spretar deras utbredningar rejält. Då flera av arterna ovan är enkla att artbestämma bör det inte vara svårigheten med bestämningen som är den främsta orsaken.

Det som förenar flera av dem är istället miljön de lever i. Stenflod-, sandflod-, kungs- och mindre sjö-trollslända återfinns alla längs rinnande vatten, gärna i skogs- eller i halvslutna miljöer, och det ska vara rena eller i alla fall inte särskilt förorenade eller för näringsrika vatten. Därför finns de inte alls eller mycket fåtaligt i exempelvis öppna jordbrukslandskap. Anledningen att dessa arter inte rapporteras mer kan helt enkelt bero på att relativt få personer fortfarande har bokat rutor i de nordligare delarna av Skåne eller är ute så mycket i skogstrakter.

Starr- och gungflymosaikslända är däremot mycket svåra att skilja åt och kan i en del fall vara rejält frustrerande att se ordentligt. Samtidigt är det endast gungfly av de två som ska rapporteras med dokumenta-

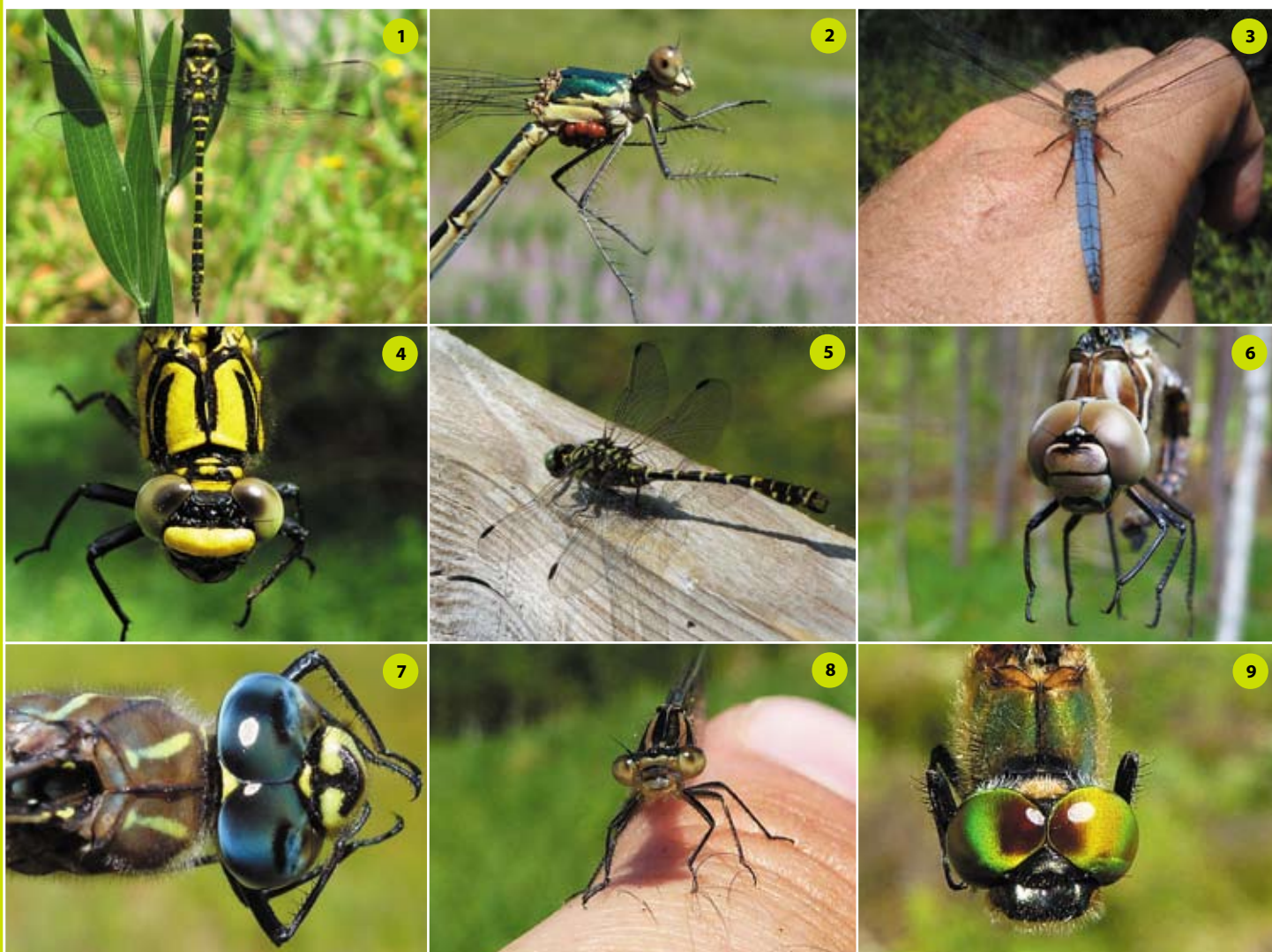
tion, så varför har vi då inte massor av rapporter av starrmosaikslända? Skälet är nog detsamma som för de nämnda arterna ovan: de finns inte i de miljöer som många av oss inventerare eller de allmänt intresserade besöker mest. Dessa två finns nämligen främst i skogsmiljöer och helst i näringsfattiga våtmarker. Gungflymosaikslända finns dessutom enbart där det finns vitmossegungfly.

Mindre glanstrollslända finns enbart på öppna eller halvöppna myrar.

Kraftig smaragdflickslända förefaller vara sällsynt i den västra och norra delen av Skåne, men lokalt allmän i den östra delen. Leta efter den i grunda, vegetationsrika vatten.

Månflickslända hittas spritt i landskapet men sällan mer än i enstaka exemplar. Troligtvis är den inte särskilt ovanlig, utan "försvinner" i mängden av andra, mer vanliga arter.

Så vår önskan inför säsongen 2014 är: leta mer efter dessa arter! Och ge er ut i skogarna i främst norra Skåne!

Ett tips är att komma på sommarlägret 14-20/7 i norra Skåne, ett utmärkt tillfälle att lära sig mycket om inte minst flera av dessa arter. Vi kan konstatera att av de här berörda arterna har vi under sommarläggen bidra-

git med stora delar av de totala obsarna i Skåne. Inte minst mindre glanstrollslända, gungflymosaikslända, starrmosaikslända och mindre sjötrollslända.

Bokningsläget i skrivande stund (18/12 2013). Boka gärna rutor i god tid innan säsongen! Jämför bokningsläget med rapporteringsläget på nästa sida. De orangeaktiga, prioriterade rutorna nedan motsvarar de helt utan obsar eller med ljusst gul färg på nästa karta.

01
DBI

Prioriterad ruta (77): ruta som inte är bokad och med färre än fem arter rapporterade. **Boka gärna dessa rutor!**

01
DBI

Ledig ruta (78): de rutor som tillsammans med ovanstående i dagsläget är möjliga att boka. Fem arter eller fler är redan rapporterade.

01
DBI

Bokad ruta (264): de rutor som till dags dato bokats.

01
DBI

Slutredovisad ruta (79): de rutor som till dags dato rapporteras som färdiginventerade.

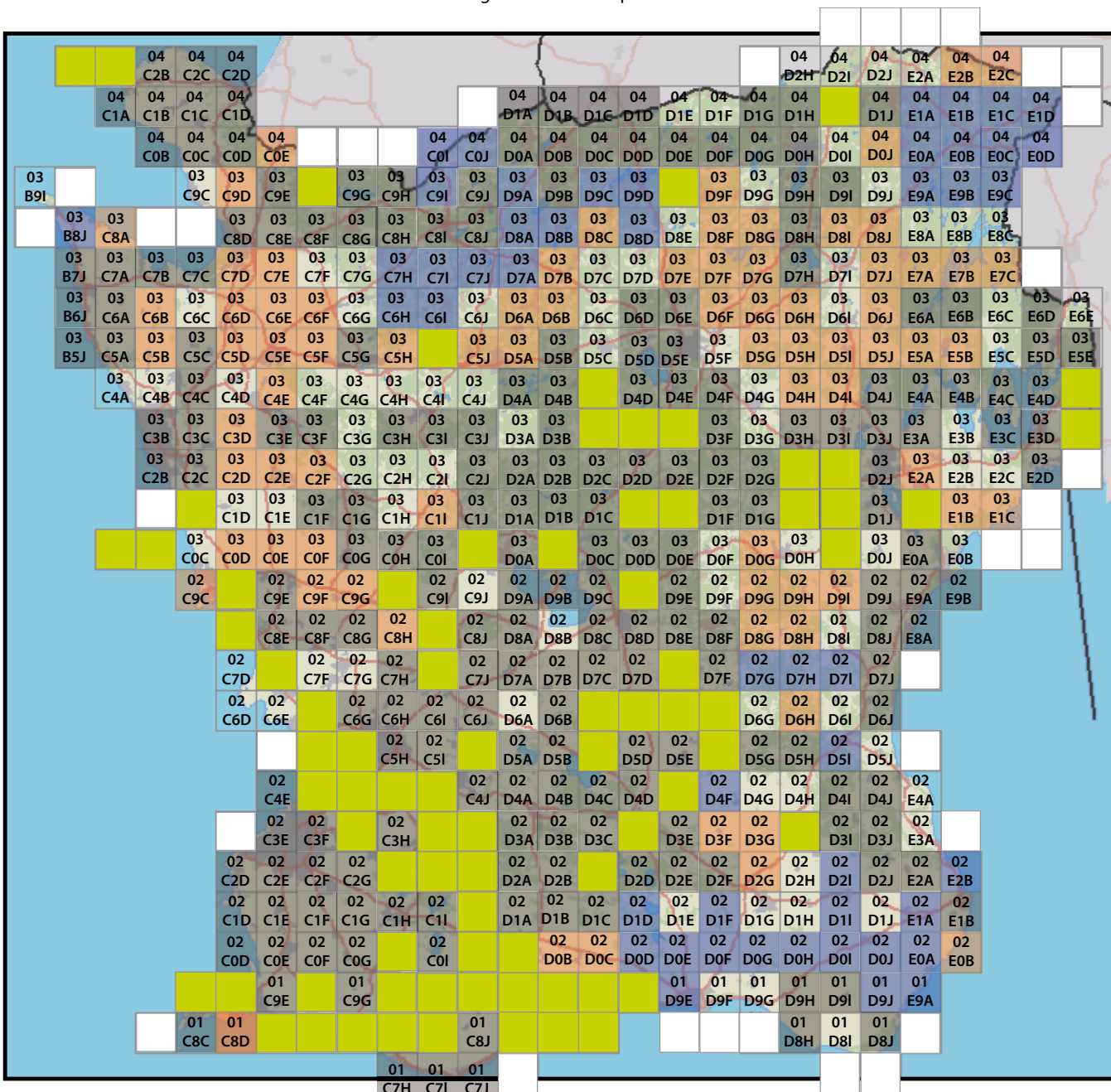
01
DBI

Ruta som utgår (35): rutor som är undantagna för att de är otillgängliga pga beträdnadsförbud eller ligger till största delen till havs eller i angränsande landskap.

01
DBI

Projektets egna rutor (ingår i bokade rutor): de rutor som inventeras under exkursioner och läger i projektets regi.

Boka rutor gör du genom *magnus.billqvist@naturskyddsforeningen.se*, 046/33 56 51, 0733/204 777. Glöm inte lämna namn, adress, telefon och epostadress.

Andra aktiviteter vi tror kan intressera er

15 mars Skånsk Naturfotofestival, Hässleholm

3-11 maj Naturvänliga veckan, Naturskyddsföreningen. En hel vecka med fokus på konkreta och praktiska saker DU kan göra för att gynna biologisk mångfald. Gräv en damm för trollsländor t ex!

7-10 juli + efterföljande fältresa European Congress of Odonatology 2014 (ECOO2014). Montpellier, Frankrike. The French Society of Odonatology (SFO) and the Office for the Insects and their Environnement

(Opie) are pleased to announce that the 3rd European Congress on Odonatology (ECOO 2014) will be held in Montpellier, Southern France, on 7-10 July. From 11 July, a Post congress tour will be organised throughout the entire French Mediterranean. For any questions please send an email at: ecoo2014@libellules.org

17 aug Insekternas dag. Känn dig riktigt välkommen på den fjärde upplagan av Insekternas Dag i Skåne och Blekinge! Mer info under senvåren, kontakta Linda Strand linda@faunacoll.se om du vill arrangera något.

Rapporteringsläget i skrivande stund (18/12 2013). Den här kartan kan vem som helst se på Artportalen. Varje gång någon rapporterar något uppdateras den automatiskt. Boka gärna rutor helt utan obsar eller med ljust gul färg, för där gör man mest nytta. I en ruta helt utan arter är man verkligen pionjär: i de flesta fall finns där inga som helst observationer gjorda, även innan projektet startade.

